

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філософський факультет
Кафедра теорії та історії культури

Затверджено

На засіданні кафедри теорії та історії культури
філософського факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 31 серпня 2021р.)

Завідувач кафедри теорії та історії культури

Альчук М. П.

**Силабус з навчальної дисципліни «Сучасна філософія і методологія науки»,
що викладається в межах ОПП другого (магістерського)
рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 033 «Філософія»**

Львів 2021

СИЛАБУС КУРСУ

Сучасна філософія і методологія науки

2021-2022 навчальний рік

Назва курсу	Сучасна філософія і методологія науки
Адреса викладання курсу	м. Львів, вул. Університетська 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра теорії та історії культури
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	03 – Гуманітарні науки; 033 – «Філософія»
Викладач (-і)	Мельник Володимир Петрович, доктор філософських наук, професор кафедри теорії та історії культури
Контактна інформація викладача (-ів)	volodymyr.melnyk@lnu.edu.ua тел. (032)-239-42-10 (кафедра теорії та історії культури) моб. 0671010477
Консультації по курсу відбуваються	Щочетверга очні консультації 14.00-15.00 год. (вул. Університетська, 1, ауд. 301 (за попередньою домовленістю) Онлайн консультації (за попередньою домовленістю) Viber 0671010477

Інформація про курс	«Сучасна філософія і методологія науки» є нормативною навчальною дисципліною і складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності 033 – Філософія. Діагностують студентів поточним (впродовж семестру) і підсумковим (екзамен) контролем і оцінюють у 100 балів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація курсу	Навчальна дисципліна має на меті здобуття студентами знань, вмінь та навичок для аналізу сучасних тенденцій розвитку філософії науки, становлення та розвитку нових методологічних парадигм в умовах розвитку сучасного наукового знання їх зв'язку з культурно-історичними умовами функціонування сучасної цивілізації
Мета та цілі курсу	<p>Метою навчальної дисципліни «Сучасна філософія і методологія науки» є розглянути феномен сучасної науки та особливості науково-пізнавальної діяльності в умовах глобалізації. Запропонувати студенту до вивчення та осмислення основні тенденції та проблеми сучасної філософії науки, сутність сучасної глобальної наукової революції і становлення постнекласичного типу раціональності, традиційні філософські проблеми в перспективі сучасної науки і філософії науки. «Історія української культури» є вивчення основних періодів розвитку української культури, проблеми етногенезу та культурогенезу українського народу, аналіз історичної специфіки української національної культурної традиції, що постає невід'ємною умовою формування ціннісних орієнтирів та гуманізації сучасного українського соціокультурного простору.</p> <p>Цілі курсу запропонувати студенту до вивчення та осмислення основні тенденції та проблеми сучасної філософії науки, сутність сучасної глобальної наукової революції і становлення постнекласичного типу раціональності, традиційні філософські проблеми в перспективі сучасної науки і філософії науки.</p>
Література для вивчення дисципліни	<p style="text-align: center;">Основна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Антологія сучасної філософії науки, або усмішка ASIMO / за наук. ред. В. П. Мельника та А. С. Синиці. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 2. Вітгенштайн Л. Tractatus Logico-Philosophicus, Філософські дослідження. – К.: Основи, 1995. 3. Гадамер Г.-Г. Різноманітність мов і розуміння світу // Герменевтика і поетика / Вибрані твори. – К.:Юніверс, 2001. 4. Дільтей В. Виникнення герменевтики // Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями. Хрестоматія: Навч. посібник. – К.: Ваклер, 1996. 5. Добронравова І. С., Сидоренко Л. І., Чуйко В. Л. [та ін.]. Філософія науки : підручник. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. URL: http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Phil-science.pdf.

6. Карнап Р. Преодоление метафизики логическим анализом языка / Из книги под ред. Грязнова А. Ф. «Аналитическая философия: становление и развитие». – М., 1998.
7. Кун Т. Структура научных революций. – К.: Port-Royal, 2001.
8. Мамардашвили М. Идея преемственности и философская традиция. /Из книги «Как я понимаю философию». – М.: «Прогресс», 1990.
9. Мельник В. П. Філософія науки і техніки: методологічно-світоглядний аналіз. – Львів: Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2010.
10. Микешина Л. А. Философия науки. Хрестоматия. – М.: «Флинта», 2005.
11. Новітня філософія науки (Добронравова І. С., Білоус Т. М., Комар О. В.). – К.: Логос, 2009.
12. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. – К.: Основи, 1994.
13. Поппер К. Логика и рост научного знания. – М.: Прогресс, 1983.
14. Поппер К. Злиденність історизму. – К.: Абрис, 1994.
15. Поппер К. Логика социальных наук // Эволюционная эпистемология и логика социальных наук: Карл Поппер и его критики. – М.: Эдиториал, 2000.
16. Рюс Ж. Поступ сучасних ідей: Панорама новітньої науки. – К.: Основи, 1998.
17. Степин В. С. Теоретическое знание. – М.: Прогресс-Тридиция, 2000.
18. Степин В. С. Философия науки. Общие проблемы. М.: Гардарики, 2008.
19. Тулмин С. Структура развития науки / Из Бостонских исследований по философии науки. М.: Прогресс, 1978.
20. Фейерабенд П. Избранные труды по методологии науки. – М.: Прогресс, 1986.
21. Філософія сучасної науки і техніки: підручник / Е.П. Семенюк, В.П. Мельник. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. URL: <https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/08/Melnyk60h84-2016-ilovepdf-compressed.pdf>.
22. Философия науки / Под. ред. С. А. Лебедева. – М.: Академический проект; Триста, 2004.
23. Чуйко В. Л. Рефлексія основоположень методологій філософії науки. – К.: Центр практичної філософії, 2000.
24. Baberousse A. The philosophy of Science : A Companion. – New York: Oxford University Press, 2018.
25. Heidemann D. H., Motz O. Philosophy of science. Berlin: de Gruyter 2017.
26. Rickles D. What is Philosophy of Science? – Medford, Massachusetts: Polity Press, 2020.
27. Rosenberg A., McIntyre L. C. Philosophy of Science: A Contemporary Introduction. New York: Routledge, 2020.
28. Van Fraassen B. C. The scientific image. Oxford: Clarendon Press, 2011.

Допоміжна

1. Автономова Н. С. Философские проблемы структурного анализа в гуманитарных науках. – М.: Наука, 1977.
2. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. М.: Искусство, 1979.
3. Бродский Б. Е. Априори выбора и «прыжок веры». О структуралистском методе в экономической теории // Общественные науки и современность. № 6. 1996.
4. Бургин М. С., Кузнецов В. И. Введение в современную точную методологию науки: структуры систем знания. – М.: Аспект Пресс, 1994.

5. Гадамер Г-Г. Истина і метод. – К.: Юніверс, 2000. Т. 1–2.
6. Гелд Д., Мак-Грю Е. Глобалізація / антиглобалізація. – К.: К. І. С., 2004.
7. Гіденс. Е. Нестримний світ: як глобалізація перетворює наше життя. – К.: Альтерпрес, 2004.
8. Гірц К. Інтерпретація культур / пер. з англ. – К.: Дух і Літера, 2001.
9. Добронравова І.С. Уроки Пригожина: філософские основания и культурный контекст нового понимания мира в постнеклассической науке // Практична філософія. № 2. 2004.
10. Копнин П.В. Гносеологические и логические основы науки. – М.:Мысль, 1974.
11. Кохановский В. П., Лешкевич Т. Г., Матяш Т. П., Фатхи Т. Б. Основы философии науки: Учебное пособие для аспирантов. Ростов н/Д: Феникс, 2004.
12. Кузнецов В. И., Бургин М. С. Мир теорий и могущество разума. – К.: Україна, 1992.
13. Лакатос И. История науки и ее рациональные реконструкции // Кун Т. Структура научных революций. – М.: ООО «издательство АСТ», 2002.
14. Лаудан Л. Наука и ценности // Современная философия науки: знание, рациональность, ценности в трудах мыслителей Запада: Учебная хрестоматия. 2-е изд. – М.: Издательская корпорация «Логос», 1996.
15. Лук'янець В. С., Кравченко О. М., Озадовська Л. В. Сучасний науковий дискурс: Оновлення методологічної культури. – К.: ЗАТ ВШОЛ, 2000.
16. Мамардашвили М.К. Классический и неклассический идеалы рациональности. – Тбилиси.: Мецниереба, 1984.
17. Мельник В. П. Евристичний потенціал конструктивізму як методологічного принципу філософії науки // Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. – 2021. – Вип. 36. – С. 9–19.
18. Мельник В. П., Синиця А. С. Філософія // Наука західного регіону України (1990–2010). – Львів: ПАІС, 2011. – С. 458–466.
19. Мельник В. П. Філософські аспекти людиновимірності науково-технічного прогресу // Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. – 2020. – Вип. 28. – С. 9–17.
20. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). – К. : ВПЦ "Київський університет", 2018. – 607 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/l_2033_56166122.pdf.
21. Многоликая глобализация. Культурное разнообразие в современном мире / Под ред. П. Бергера и С. Хантингтона. – М.: Аспект Пресс, 2004.
22. Никифоров А. Л. Философия науки: история и методология. – М.: Дом интеллектуальной книги, 1998.
23. Патнем Г. Розум, істина й історія. К.: Альтернативи, 2003.
24. Порус В.Н. Рациональность. Наука. Культура. – М.: Б. и., 2002.
25. Пригожин И. Креативность в науках и гуманитарном знании: исследование отношений между двумя культурами // Синергетическая парадигма. Человек и общество в условиях нестабильности. – М.: Прогресс-Традиция, 2003.
26. Степин В.С. Синергетика и системный анализ. // Синергетическая парадигма. Когнитивно- коммуникативные стратегии современного научного познания. – М.: Прогресс-Традиция, 2004.

27. Тоффлер Е. Третя хвиля / пер. з англ. А. Євса. – К.: Вид. дім «Всесвіт», 2000.
28. Уткин А. И. Глобализация: процесс и осмысление. — М.: «Логос», 2001.
29. Франкел Б. Постіндустріальні утопісти. – К.: Ніка-Центр, 2005.
30. Філософія ХХ века / под ред. Добрынина В. И. – М.: Знание, 1997.
31. Фуко М. Археологія знання / пер. з фр. – К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2003.
32. Хакен Г. Синергетика как мост между естественными и социальными науками // Синергетическая парадигма.
33. Человек и общество в условиях нестабильности / отв. ред. О. Н. Астафьева. – М.: Прогресс-Традиция, 2003.
34. Foucault M. The Order of Things: An Archaeology of the Human Sciences. London : Routledge, 2018.
35. Putnam H. Realism with a Human Face. Cambridge, Mass. : Harvard University Press, 2010.
36. Quine W. V. O. Word and Object. – Cambridge, Mass.: MIT Press, 2010.
37. Webster F. Theories of the Information Society. Vancouver, B.C.: Langara College, 2018.
38. Searle J. R. Making the Social World: The Structure of Human Civilization. Oxford: Oxford University Press, 2015.

Інформаційні ресурси

<http://www.philsci.univ.kiev.ua> Кафедра філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

<http://www.synergetics.org.ua> Українське синергетичне товариство

<http://www.philosophy.ru/> Найбільш повне відображення філософії в інтернеті російською мовою. Велика бібліотека філософських текстів.

<http://ihtik.lib.ru/index.html> Електронна бібліотека Іхтіка. Багато філософської літератури і дуже багато підручників по філософії.

<http://www.bookam.net/genre/nauka/filosofija> Бібліотека філософських текстів

<http://plato.stanford.edu> Філософська енциклопедія Станфордського університету. (Англійською мовою)

<http://www.utm.edu/research/iep/> Філософська інтернет-енциклопедія. (Англійською мовою)

Тривалість курсу

4 кредити, 120 год.

Обсяг курсу	32 аудиторних години 3 них: 16 годин лекцій 16 годин практичних занять 88 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Після завершення курсу студент повинен: ЗНАТИ: Основні тенденції розвитку сучасної науки, філософські засади і методологічні норми постнекласичної науки, нові проблеми в сучасній філософії науки, міждисциплінарний характер та технологічно-орієнтований характер сучасної науки. УМІТИ: Здійснювати філософський аналіз проблем сучасної науки, традиційних філософських проблем і проблем філософії науки в сучасному контексті міждисциплінарної науки, визначати філософсько-світоглядний потенціал новітніх наукових досягнень та особливостей сучасного методологічного інструментарію.
Формат курсу	Очний
Теми	Подано нижче у табличній формі схема курсу « Сучасні проблеми філософії і методології науки »
Підсумковий контроль, форма	Екзамен
Пререквізити	Нормативна навчальна дисципліна « Сучасна філософія і методологія науки » є складовою циклу професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» спеціальності «Філософія», пов'язується з такими дисциплінами, як «Логіка», «Історія науки і техніки», «Філософія науки», «Філософія», «Феноменологія» тощо.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Проблемно-пошукові. Техніки опрацювання дискусійних питань. Метод проектів і їх презентацій. Метод усного опитування.

Необхідні обладнання	Проектор, роздаткові матеріали, підключення до мережі Інтернет.																											
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Критерії оцінювання за курсом «Сучасна філософія і методологія науки»: Загалом – 100 балів, з них: 50 балів за поточну успішність, 50 балів за екзамен. Академічна доброчесність: жодні форми порушення академічної доброчесності неприйнятні.</p> <p style="text-align: center;">Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th rowspan="2"><i>Оцінка ECTS</i></th> <th rowspan="2"><i>Оцінка в балах</i></th> <th colspan="3"><i>За національною шкалою</i></th> </tr> <tr> <th colspan="2"><i>Оцінка</i></th> <th><i>Залік</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">A</td> <td style="text-align: center;">90 – 100</td> <td style="text-align: center;">5</td> <td style="text-align: center;"><i>Відмінно</i></td> <td rowspan="5" style="text-align: center; vertical-align: middle;"><i>Зараховано</i></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">B</td> <td style="text-align: center;">81-89</td> <td rowspan="2" style="text-align: center;">4</td> <td style="text-align: center;"><i>Дуже добре</i></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">C</td> <td style="text-align: center;">71-80</td> <td style="text-align: center;"><i>Добре</i></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">D</td> <td style="text-align: center;">61-70</td> <td rowspan="2" style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;"><i>Задовільно</i></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">E</td> <td style="text-align: center;">51-60</td> <td style="text-align: center;"><i>Достатньо</i></td> </tr> </tbody> </table>	<i>Оцінка ECTS</i>	<i>Оцінка в балах</i>	<i>За національною шкалою</i>			<i>Оцінка</i>		<i>Залік</i>	A	90 – 100	5	<i>Відмінно</i>	<i>Зараховано</i>	B	81-89	4	<i>Дуже добре</i>	C	71-80	<i>Добре</i>	D	61-70	3	<i>Задовільно</i>	E	51-60	<i>Достатньо</i>
<i>Оцінка ECTS</i>	<i>Оцінка в балах</i>			<i>За національною шкалою</i>																								
		<i>Оцінка</i>		<i>Залік</i>																								
A	90 – 100	5	<i>Відмінно</i>	<i>Зараховано</i>																								
B	81-89	4	<i>Дуже добре</i>																									
C	71-80		<i>Добре</i>																									
D	61-70	3	<i>Задовільно</i>																									
E	51-60		<i>Достатньо</i>																									
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.																											

ДОДАТОК 1

Схема курсу «Сучасна філософія і методологія науки»

Тижд. год.	Вид заняття	Тема, план	Література	Самостійна робота, год.
1 тижд., 2 год.	лекція	<p>Тема 1. Понятійна структура і методологія науки</p> <p>1. Поняття знання та наукового факту.</p> <p>2. Теоретичний та емпіричний рівні наукового знання, раціональне та чуттєве в науковому пізнанні.</p> <p>3. Взаємозв'язок різних рівнів наукового пізнання. Форми і методи наукового пізнання. Суб'єкт і об'єкт пізнання.</p> <p>4. Поняття істини. Співвідношення знання і віри.</p> <p>5. Етичні проблеми науки.</p>	<p>Лукашевич В.К. Філософія и методология науки. – Минск, 2006. – С. 194–210; С. 212–230, С. 281–306.</p> <p>Микешина Л.А. Філософія науки. – М.,2006. – С. 88–135.</p> <p>Берков В.Ф. Філософія и методология науки. – М., 2004. – С. 87–105, С. 180–197.</p> <p>Семенюк Е.П., Мельник В.П. Філософія сучасної науки і техніки. – Львів, 2017. – С. 45–69.</p> <p>Степин В.С. Філософія науки. Общие проблемы. – М.: Гардарики – 2007 – С. 156–209.</p> <p>Философия и методология науки. Под. ред. В. И. Купцова. – М., 2019. – С. 102–117.</p> <p>Самардак М.М. Філософія науки: напрями, теми, концепції. – К.: ПАРАПАН, 2011. – С. 19–26.</p> <p>Чуйко В.Л. Рефлексія основоположень методологій філософії науки. – Київ: Центр практичної філософії, 2000. – 252 с. URL: http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Chujko/index.html.</p> <p>Будко В.В. Філософія науки. – Харьков: Консум, 2005. – 268 с.</p>	<p>Квайн В. Дві догми емпіризму // Sententia, 2015, №2, С. 9–26.</p> <p>Куайн В. Онтологическая относительность // Современная философия науки: знание, рациональность, ценности в трудах мыслителей Запада. М.: Логос, 1996. С. 40–60. <i>6 год.</i></p>

2 тижд., 2 год.	лекція	<p>Тема 2. Типи наукової раціональності. Глобальні наукові революції</p> <p>1. Поняття раціональності.</p> <p>2. Криза класичного раціоналізму: симптоми кризи та пошуки виходу з неї.</p> <p>3. Методологія некласичної науки: поняття простору і часу, причинності та випадковості.</p> <p>4. Постнекласична наука та глобальні наукові революції.</p>	<p><i>Обов'язкова література</i></p> <p>Степин В.С. Научное познание и ценности техногенной цивилизации // Вопросы философии. – 1984. – № 10.</p> <p><i>Додаткова література</i></p> <p>Философия и методология науки / Под. ред. В.И. Купцова. – М., 2019. – С. 138–195.</p> <p>Лукашевич В.К. Философия и методология науки. – Минск, 2006. – С. 194–210; С. 212–230, С. 281–306.</p> <p>Микешина Л.А. Философия науки. – М., 2006. – С. 88–135.</p> <p>Степин В.С. История и философия науки. – М., 2011. – С. 135–181, С. 307–369.</p> <p>Йолон П.Ф., Крымский С.Б., Парахонский Б.А. Рациональность в науке и культуре. – Киев: Наукова думка, 1989. – 288 с.</p> <p>Мельник В.П. Філософія. Наука. Техніка. Методологічний аналіз. – Львів, 2010. – С. 21–44.</p> <p>Петрушенко В.Л. Філософія знання. – Київ: Кондор, 2005.</p> <p>Філософія науки / За ред. Добронравова І.С., Сидоренко Л.І., Чуйко В.А. та ін. – Київ: ВПЦ «Київський університет», 2018. – 255с. URL: http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Phil-science.pdf</p> <p>Попович М.В. Раціональність і виміри людського буття. – Київ: Сфера, 1997.</p>	<p>Quine W. V. O. Word and Object. – Cambridge, Mass.: MIT Press, 2010. P. 73–112. 8 год.</p>
-----------------	--------	---	--	---

3 тижд., 2 год.	семінар	<p>Понятійна структура та методологія науки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методи наукового пізнання. 2. Форми наукового пізнання (науковий факт, проблема, гіпотеза, теорія, метод). 3. Стилi наукового мислення. 4. Наукова картина світу. 	<p><i>Обов'язкова література</i></p> <p>Будко В.В. Філософія науки. – Харків: Консум, 2005. – 268 с.</p> <p>Лукашевич В.К. Філософія і методологія науки. – Мінск, 2006. – С. 94–210; С. 212–230, С. 281–306.</p> <p>Микешина Л.А. Філософія науки. – М., 2006. – С. 88–135.</p> <p>Берков В.Ф. Філософія і методологія науки. – М., 2004. – С. 87–105, С. 180–197.</p> <p>Семенюк Е.П., Мельник В.П. Філософія сучасної науки і техніки. – Львів, 2017. – С. 45–69.</p> <p>Степин В.С. Філософія науки. Общие проблемы. – М.: Гардарики – 2007 – С. 156–209.</p> <p>Філософія і методологія науки. Под ред. В. И. Кова. – М., 2019. – С. 102–117.</p> <p>Самардак М.М. Філософія науки: напрями, теми, концепції. – К.: ПАРАПАН, 2011. – С. 19–26.</p> <p>Чуйко В.Л. Рефлексія основоположень методологій філософії науки. – Київ: Центр практичної філософії, 2000. – 252 с. (http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Chujko/index.html)</p>	<p>Фейерабенд П. Заметки о релятивизме // Фейерабенд Пол Прощай разум М.,2010. С. 30–117. <i>11 год.</i></p>
4 тижд., 2 год.	семінар	<p>Типи наукової раціональності. Глобальні наукові революції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наука і становлення культури техногенної цивілізації. 	<p><i>Обов'язкова література</i></p> <p>Степин В. С. Научное познание и ценности техногенной цивилизации // Вопросы философии. – 1984. – № 10.</p>	<p>Кун Т. Объективные ценностные суждения и выбор теории // Современная философия науки: знание, рациональность, ценности в трудах мыслителей Запада М., 1996. С. 61–82.</p>

		<p>2. Поняття раціональності. 3. Криза класичного раціоналізму: симптоми кризи та можливості альтернативи. 4. Поняття неklasичної науки та особливості її методології. 5. Наукові революції. Глобальні наукові революції як зміна типу раціональності. 6. Традиції та новації в розвитку науки.</p>	<p style="text-align: center;"><i>Додаткова література</i></p> <p>Философия и методология науки / Под ред. В.И. Купцова. – М., 2019. – С. 138–195. Лукашевич В.К. Философия и методология науки. – Минск, 2006. – С. 194–210; С. 212–230, С. 281–306. Микешина Л.А. Философия науки. – М., 2006. – С. 88–135. Степин В.С. История и философия науки. – М., 2011. – С. 135–181, С. 307–369. Йолон П.Ф., Крымский С.Б., Парахонский Б.А. Рациональность в науке и культуре. – Киев: Наукова думка, 1989. – 288 с. Мельник В.П. Філософія. Наука. Техніка. Методологічний аналіз. – Львів, 2010. – С. 21–44. Петрушенко В.Л. Філософія знання. – Київ: Кондор, 2005. Філософія науки / За ред. Добронравова І.С., Сидоренко Л.І., Чуйко В.А. та ін. – Київ: ВПЦ «Київський університет», 2018. – 255с. URL: http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Phil-science.pdf. Попович М.В. Раціональність і виміри людського буття. – Київ: Сфера, 1997.</p>	<p>Кун Т Дополнение 1969 года / Кун Т. Структура научных революций М, 1977. С. 227–273. 9 год.</p>
5 тижд., 2 год.	семінар	<p>Тематичний аналіз науки Джеральда Холтона</p> <p>1. «Тема» як регулятивно-методологічний</p>	<p style="text-align: center;"><i>Обов'язкова література</i></p> <p>Холтон Дж. Тематический анализ науки. – М., 1981. – С. 7-8, 19-45.</p>	<p>Поппер К. Реализм и цель науки // Современная философия науки: знание, ациональность,ценности в трудах мыслителей Запада</p>

		<p>принцип наукового пізнання в концепції Дж. Холтона.</p> <p>2. Відношення «теми» до емпіричного спостереження та евристичної настанови.</p> <p>3. Особливості тематичного аналізу історії науки.</p> <p>4. «Тема» як культурний базис єдності гуманітарних та природних наук.</p>	<p><i>Додаткова література</i></p> <p>Будко В.В. Філософія науки. – Харьков: Консум, 2005.</p> <p>Лебедев С. А., Коськов С. И. Эпистемология и философия науки: классическая и неклассическая. – М., 2014. – С. 225–228.</p> <p>Самардак М.М. Філософія науки: напрями, теми, концепції. – Київ: Парапан, 2011.</p> <p>Філософія науки / Под. ред. А. Н. Липкина. – М., 2007. – С. 164–176, 220–231, 277.</p>	<p>М., 1996. с 92–105. 3 год.</p>
6 тижд., 2 год.	семінар	<p>Філософська концепція Ларрі Лаудена (проект натуралізації філософії науки)</p> <p>1. Поняття консенсусу та диссенсусу в науці та проблем неспівмірності теорій.</p> <p>2. Структура наукових дебатів та модель формування консенсусу (обґрунтування): актуальний і методологічний консенсус.</p> <p>3. Сіткова модель обґрунтування та</p>	<p><i>Обов'язкова література</i></p> <p>Лауден Л. Наука и ценности. М., 1996. – С. 295–342.</p> <p><i>Додаткова література</i></p> <p>Будко В.В. Філософія науки. – Харьков: Консум, 2005.</p> <p>Добронравова І.С., Білоус Г.М., Комар О.В. Новітня західна філософія науки. – К., 2008. С.17-29.</p> <p>Порус В.А. Дискусии по проблемам «научного реализма» в западной философии науки. // Філософія и научное познание. – М., 1986. С. 44–47.</p> <p>Самардак М.М. Філософія науки: напрями, теми, концепції. – Київ: Парапан, 2011.</p>	<p>Фейерабенд П. Тривілізація познання: замечания по поводу экскурсов Поппера в философию // Фейерабенд Пол. – Прощай разум М., 2010 С. 211–253. 10 год.</p>

		<p>механізм оцінки цінностей.</p> <p>4. Сутність наукової раціональності та критерії прогресу науки.</p> <p>5. Проект натуралізації філософії науки.</p>		
7 тижд., 2 год.	семінар	<p>Методологічна концепція Хіларі Патнем (реалізм з людським обличчям)</p> <p>1. Проблема істини: критика класичного трактування істини та трактування істини як раціональної прийнятності суджень.</p> <p>2. Критика концепції неспівмірності теорій (Т.Кун, П.Фейєрабенд).</p> <p>3. Поняття «некритеріальної раціональності».</p> <p>4. Історико-культурна обумовленість раціональності.</p> <p>5. Плюралістичність істини.</p> <p>6. «Новий реалізм» та філософія мови (Г. Патнем, С. Кріпке).</p>	<p><i>Обов'язкова література</i></p> <p>Патнем Г. Дві концепції раціональності // Патнем Гіларі Розум, істина й історія К., 2003. С. 114–137.</p> <p>Патнем Г. Вплив науки на сучасні концепції раціональності // Патнем Гіларі Розум, істина й історія К., 2003. – С. 184–209.</p> <p><i>Додаткова література</i></p> <p>Філософія науки / Под. ред. А. Н. Липкіна. – М., 2007. – С. 192–199.</p> <p>Патнем Х Реализм с человеческим лицом // Аналитическая философия: становление и развитие. Антология М., Прогресс – Традиция, 1998. – С. 466–494. URL: http://www.philsci/univ.kiev.ua</p> <p>Добронравова І. С., Білоус Г.М., Комар О. В. Новітня західна філософія науки. – К.: ПАРАПАН, 2008. – С. 29–46.</p>	<p>Патнем Х. Введение к книге «Реализм и разум» // Современная философия науки. М., 1996. С. 209–220.</p> <p>Патнем Х. Философы и человеческое понимание // Современная философия науки. М., 1996. С. 221-246.</p> <p>5 год.</p>

8 тижд., 2 год.	семінар	<p>Концепція науки та механізмів її розвитку в «новому раціоналізмі»</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Концепція історичності науки як історія раціоналізму та «новий раціоналізм». 2. Співвідношення теорії та емпірії, сутність та вимірювання експерименту. 3. «Штучна реальність» та «технічний матеріалізм». 4. Поняття об'єктивної реальності. 5. Проблема інновацій та наступності в розвитку науки (М.Полані, Ст. Тулмін). 6. Інновації та системанорм та ідеалів(Ст. Тулмін). 	<p><i>Обов'язкова література</i></p> <p>Башляр Г. Новый рационализм. – М., 1987. – С. 284–324.</p> <p>Тулмин Ст. Человеческое понимание. – М., 1984. – С. 51–60, 90–98.</p> <p><i>Додаткова література</i></p> <p>Будко В.В. Философия науки. – Харьков:Консум, 2005.</p> <p>Зотов А.Ф. Башляр и методология науки XX века. // Вопросы философии. 1973. №3.</p> <p>Лекторский В. А. Субъект, объект, познание. – М., 1980. С.157–169.</p> <p>Самардак М.М. Філософія науки: напрями, теми, концепції. – Київ: Парапан, 2011.</p>	<p>Агасси Дж. Революции в науке -отдельные события или перманентные процессы // Современная философия науки: знание, рациональность, ценности в трудах мыслителей Запада М., 1996. С. 139–154. 4 год.</p>
9 тижд., 2 год.	семінар	<p>Наука в соціально-етичному вимірі: Евандера Агассі та Мішеля Полані</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Е. Агассі: наука, суспільства автономія вченого. 2. Три концепції розвитку наукового знання. 3. М.Полані: концепція 	<p><i>Обов'язкова література</i></p> <p>Агасси Э. Моральное измерение науки и техники. – М., 1998. – С. 163-182.</p> <p>Полани М. Личностное знание (На пути к посткритической философии). – М., 1985. С. 193-246.</p> <p><i>Додаткова література</i></p> <p>Современная философия науки. – М.,</p>	<p>Лауден Л. Наука и ценности // Современная философия науки: знание, рациональность, ценности в трудах мыслителей Запада М., 1996. С. 295–342. 5 год.</p>

		особистісного знання. 4.«Явне» і «неявне» знання.	1996. – С. 136–154. Максюта М.Є. Філософія науки. – Київ, 2004.	
10 тижд., 2 год.	семінар	Хюбнер К. Підстави всезагальної історичної теорії емпіричних наук	Хюбнер К. Основания всеобщей исторической теории эмпирических наук// Хюбнер К. Критика научного разума. М., 1994. С. 156–178.	Хюбнер К.Критика понятия истины в философии Поппера; понятие истины в исторической теории эмпирических наук // Хюбнер К. Критика научного разума. М., 1994. С. 87–115. <i>6 год.</i>
11 тижд., 2 год.	семінар	Проблема редукціонізму: можливості та межі. Ідеали науковості 1. Редукціонізм як проблема методології наукового пізнання: аргументи за і проти. 2. Редукціонізм як тенденція до єдності науки в її багатоманітності. Наукова картина світу. 3. Редукціонізм та антиредукціонізм. 4. Класичний ідеал науковості. В пошуках ідеалів науковості: антифундаменталізація, плюралізація, екстерналізація. 5. Проблема істини в філософії науки.	<i>Обов'язкова література</i> Философия и методология науки / Под. ред. В. И. Купцова. – М., 2019. – С. 212–229. Микешина Л.А. Философия науки. – М., 2006. – С. 154–167. <i>Додаткова література</i> Семенюк Е.П., Мельник В.П. Сучасна філософія науки і техніки. Вид. 3. – Львів, 2017. – С. 229–253. Микешина Л. А. Философия науки. – М., 2006. – С. 143–153. Мамчур Э. А. Релятивизм в трактовке научного знания и критерии научной рациональности // Философия науки. Вып. 5. Философия науки в поиске новых идей. – М., 1999. – С. 10–30. Философия науки / Под. ред. А. Н. Липкина. – М., 2007. – С. 428–432. Чуйко В.Л. Рефлексія основоположнь філософії науки. – Київ: Центр практичної філософії, 2000.	Фейерабенд П. Патнем о несоизмеримости // Фейерабенд Пол. Прощай разум М.,2010. С. 346–357. <i>5 год.</i>

12тижд., 2 год.	семінар	<p>Новітні методології: комп'ютеризація, системний підхід, синергетика</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Головні характеристики сучасної постнекласичної науки. 2. Комп'ютеризація науки: її проблеми та наслідки. 3. Системність і синергетика – нові парадигми методології науки. 4. Лінійний та нелінійний стилі мислення. 5. Антропологічні виміри наукового пізнання: ціннісні чинники та проблеми об'єктивності знання. 	<p><i>Обов'язкова література</i></p> <p>Микешина Л.А. Философия науки. – М., 2006. – С. 348–377.</p> <p>Философия науки / Под. ред. А. Н. Липкина. – М., 2007. – С. 407–427.</p> <p>Хакен Г. Синергетика. – 30 лет. – М., 1985. – С. 19–38.</p> <p><i>Додаткова література</i></p> <p>Степин В.С. Философия науки. Общие проблемы. – М.: Гардарики – 2007 – С. 331–381.</p> <p>Добронравова И. С. Синергетика: становление нелинейного мышления – К., 1990. – 150 с. URL: http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Dobr-sinerg/index.html</p> <p>Чуйко В. Л. Рефлексія основоположнь філософії науки. – Київ: Центр практичної філософії, 2000.</p> <p>Лук'яновець В. С., Кравченко О. В., Озадовська Л. В. Сучасний науковий дискурс: оновлення методологічної культури. – Київ, 2000.</p> <p>Самардак М.М. Філософія науки: напрями, теми, концепції. – Київ: Парапан, 2011.</p>	<p>Патнем Х. Философы и человеческое понимание // Современная философия науки: знание, рациональность, ценности в трудах мыслителей Запада М., 1996. С. 221–245. <i>6 год.</i></p>
13 тижд., 2 год.	семінар	<p>Соціально-гуманітарні науки та філософія як типи знання і пізнавальної діяльності</p>	<p><i>Обов'язкова література</i></p> <p>Микешина Л.А. Философия науки. – М.,</p>	

		<p>1. Особливості соціогуманітарного пізнання.</p> <p>2. Специфіка філософсько-методологічного аналізу тексту як основи гуманітарного знання.</p> <p>3. Герменевтика як філософське вчення про буття.</p> <p>4. Мішель Фуко: «гра істини» і «влада – знання».</p> <p>5. Філософія як тип знання.</p> <p>6. Методи філософування.</p> <p>7. Інтерпретація як метод та проблема істинності філософського знання.</p>	<p>2006. – С. 107–119, 377–412.</p> <p>Філософія науки / Под. ред. А. Н. Липкіна. – М., 2007. – С. 287–317.</p> <p style="text-align: center;"><i>Додаткова література</i></p> <p>Загороднюк В. П. Антропологічні та соціокультурні виміри наукового пізнання // Філософія: Світ людини. – Київ, 2003.</p> <p>Самардак М.М. Філософія науки: напрями, теми, концепції. – Київ: Парапан, 2011.</p> <p>Мельник В.П. Філософія. Наука. Техніка. Методологічний аналіз. – Львів, 2010. – С. 504–531.</p>	
14 тижд., 2 год.	лекція	<p>Тема 3. Філософія науки в дослідженнях українських філософів</p> <p>1. Добронравова І. С. (синергетика і становлення нелінійного мислення).</p> <p>2. Кримський С. Б. Зміна педологічної свідомості сучасної науки.</p> <p>3. Цехмістро І. Голістична філософія науки.</p>	<p style="text-align: center;"><i>Основна література</i></p> <p>Добронравова І. С. Нелінійне мислення // Філософська і соціологічна думка. – К., 1991. – № 6. – С. 47–60.</p> <p>Добронравова І. С. Синергетика: становлення нелінійного мислення – К., 1990. – 150 с. URL: http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Dobr-sinerg/index.html</p> <p>Кримський С. Б. Запити філософських смислів. – К., 2003. – С. 169–180.</p>	

			<p>Цехмістро І.З. Голістична філософія науки. – Харків, 2003. – С. 10–35, 265–270.</p> <p><i>Додаткова література</i></p> <p>Чуйко В.Л. Чотири методології філософської науки: особливості та сфери застосування // Філософська думка. – Київ, 2000. – № 1.</p> <p>Самардак М.М. Філософія науки: напрями, теми, концепції. – Київ: Парапан, 2011.</p>	
15 тижд., 2 год.	семінар	Кримський С. Рациональність чи критика «нечистого розуму»	Кримський С. Рациональність чи критика «нечистого розуму»// Кримський С.Б. Під сигнатурою Софії К., 2008 с. 124 — 139.	Цехмістро И.З. Основания физики. Универсум как целое // Цехмістро И. З., Холистическая философия науки. Сумы, 2002. С. 108–143. <i>10 год.</i>
16 тижд., 2 год.	семінар	Кримський С. Наука – «нервова система» цивілізації	Кримський С. Наука – «нервова система» цивілізації // Кримський С. Б. Під сигнатурою Софії К., 2008. – С. 191–211.	